

การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม
ร่วมอัตลักษณ์องค์กร และความเป็นองค์กรนวัตกรรมของภาคีเครือข่าย
สถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชร
รัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี

The Structural Equation Model Analysis of Participatory
Management, Organizational Identity, and Innovative
Organization in King Vajiravudh and Princess Bejaratana
Educational Institutes Network

¹ศิรดา พรหมเทพ Sirada Promthep

²วรกาญจน์ สุขสดเขียว Vorakan Suksodkiew

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร

^{1,2}Educational Administration Program, Faculty of Education, Silpakorn University

¹Corresponding author, e-mail: promthep.sirada@gmail.com

Received January 3, 2025; Revised January 25, 2025; Accepted: January 28, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อทราบองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) เพื่อทราบองค์ประกอบของอัตลักษณ์องค์กร 3) เพื่อสำรวจองค์ประกอบของความเป็นองค์กรนวัตกรรม 4) เพื่อวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม อัตลักษณ์องค์กรและความเป็นองค์กรนวัตกรรมของเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนภาคีในเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ 72 ตัวแปร 2. อัตลักษณ์องค์กรของโรงเรียนเครือข่ายประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ภาพลักษณ์ 2) ชื่อเสียง 3) ความไว้วางใจ และ 4) ความภาคภูมิใจ การค้นพบนี้สอดคล้องกับหลักฐานเชิงประจักษ์ 3. องค์ประกอบความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนภาคีเครือข่ายสถาบันการศึกษามี 7 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านกลยุทธ์ 2) ด้านโครงสร้าง 3) ระบบ 4) รูปแบบการบริหารจัดการ 5) บุคลากร 6) ค่านิยมร่วม และ 7) ทักษะมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 4. การสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้างพบว่า การ

จัดการแบบมีส่วนร่วม อัตลักษณ์องค์กร และนวัตกรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ การจัดการแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลโดยตรงต่ออัตลักษณ์องค์กรและนวัตกรรมขององค์กรโดยตรงแม้ว่าจะไม่มีนัยสำคัญก็ตาม อย่างไรก็ตาม การจัดการแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางอ้อมอย่างมีนัยสำคัญต่อนวัตกรรมขององค์กรผ่านเอกลักษณ์องค์กร เอกลักษณ์องค์กรยังมีอิทธิพลโดยตรงต่อนวัตกรรมขององค์กรอีกด้วย เมื่อรวมกันแล้ว ตัวแปรเหล่านี้สามารถคิดเป็น 89% ของความแปรปรวนในนวัตกรรมขององค์กร

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม; อัตลักษณ์องค์กร; ความเป็นองค์กรนวัตกรรม

Abstract

The purposes of this research were 1) To determine identify the components of participatory management 2) To determine the components of organizational identity 3) To explore the elements of organizational innovation and 4) To analyze the structural relationships among participatory management, organizational identity, and organizational innovation using a structural equation model. Research using a mixed-methods approach. The statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, exploratory factor analysis, confirmatory factor analysis, and structural equation modeling. The findings of this study were as follows: 1. Participatory management in the network of educational institutions established by King Rama VI consisted of seven components and 72 variables. 2. The organizational identity of the network schools consisted of four components: (1) Image (2) Reputation (3) Trust and (4) Loyalty. These findings were consistent with empirical evidence. 3. The seven components of organizational innovation identified in the network of schools established were: (1) Strategy (2) Structure (3) Systems (4) Management practices (5) Personnel (6) Shared values and (7) Skills. These findings were supported by empirical evidence. 4. The structural equation modeling revealed that participatory management, organizational identity, and organizational innovation were significantly correlated. Participatory management had a direct, albeit non-significant, influence on both organizational identity and organizational innovation. However, participatory management had an indirect, significant influence on organizational innovation through organizational identity. Organizational identity also had a direct, significant influence on organizational innovation. Together, these variables could account for 89% of the variance in organizational innovation.

Keywords: Participatory management; Organizational identity; Organizational innovation

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคน สังคม และประเทศชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีพลวัต ประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคม ควบคู่ไปกับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ประเทศไทยเองก็ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาโดยตลอด โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สอดคล้องดังคำกล่าวที่ปรากฏในรายงานการประชุมอุปราชและสมุหเทศาภิบาลเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2462 ที่กล่าวว่า “การศึกษาสำหรับประเทศสยามยังล้าหลังอยู่มาก จึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้เทียบส่วนพอสสมควรกับนานาประเทศที่เจริญแล้ว การรื้อต่อไปเป็นผืนดิน และจะให้ผลเป็นการเสียหายในภายหน้า ทั้งจะเป็นสิ่งหนึ่งซึ่งยุคหน้าจะโทษยุคนี้ว่าปล่อยปละละเลยไว้...การมีโรงเรียนตัวอย่างของรัฐบาลเพียงประปรายก็เปรียบเสมือนดอกไม้ในลวดลายแห่งผืนผ้า ส่วนที่จะให้เป็นลวดลายเต็มผืนผ้าต้องสำเร็จได้ด้วยการศึกษาประชาบาล...” (มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในพระบรมราชูปถัมภ์, 2545) การเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรวดเร็วและตลอดเวลาส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เท่าทันสถานการณ์ เพื่อก้าวสู่การศึกษา 4.0 ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสร้างผลงาน ผลผลิต และมีนวัตกรรมจากการเรียนรู้ ซึ่งเป็นยุคของการสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ทางการจัดการศึกษา (จิตติมา วรรณศรี, 2563)

ระบบการศึกษาไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งจากแรงกดดันภายนอกและภายในประเทศ แรงกดดันภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกอันเนื่องมาจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) รวมถึงผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 แรงกดดันภายในประเทศ มาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัย การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทศนคติความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ระบบการศึกษาไทยเองก็ยังมีปัญหาหลายประการ ทั้งปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว และยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมถึงปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และ

การมีจิตสาธารณะของคนไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากความท้าทายดังกล่าว มีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) เป้าหมายหลักคือการปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม มีเป้าหมายในการพัฒนาและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการที่สำคัญ ผ่านการผลักดันส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ โดยให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงเศรษฐกิจท้องถิ่นและผู้ประกอบการรายย่อยกับห่วงโซ่มูลค่าของภาคการผลิตและบริการ รวมถึงพัฒนาระบบนิเวศที่ส่งเสริมการค้า การลงทุน และนวัตกรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการยกระดับกิจกรรมการผลิตและการให้บริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570), 2565) การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้ เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความท้าทายและเป้าหมายการพัฒนาประเทศนั้น จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีประสบการณ์ในศาสตร์แขนงต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญและส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถขับเคลื่อนองค์กรได้อย่างมีคุณภาพ

สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนาให้เป็นองค์กรนวัตกรรม เพื่อสร้างและใช้นวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบูรณาการวิธีการและแนวคิดทางการบริหารจัดการองค์กรและทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาไทย 4.0 จึงเป็นยุคของผลผลิต (Product-Oriented) ที่เน้นการคิดสร้างสรรค์และแปลงความคิดสร้างสรรค์ออกมาเป็นผลผลิต โดยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนวัตกรรมที่สามารถสร้างผลผลิตที่สะท้อนความคิดใหม่ ระบบใหม่ และการกระทำใหม่ จากแนวคิดดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม อัตลักษณ์องค์กร และความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม
2. เพื่อทราบองค์ประกอบอัตลักษณ์องค์กร

3. เพื่อทราบองค์ประกอบความเป็นองค์กรนวัตกรรม
4. เพื่อทราบผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม อัตลักษณ์องค์กร และความเป็นองค์กรนวัตกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method) ประกอบด้วย

1. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสารวิชาการ ข้อมูลสารสนเทศ งานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับตัวแปรการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตัวแปรอัตลักษณ์องค์กร และตัวแปรความเป็นองค์กรนวัตกรรมเพื่อวิเคราะห์นำมาทำเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย และศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพของตัวแปรการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ 2 ประเภท ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) และ 2) แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) โดยแบบสอบถามความคิดเห็นทั้งฉบับมีค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ 0.997 ทั้งนี้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ 0.993 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับอัตลักษณ์องค์กรมีค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ 0.988 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นองค์กรนวัตกรรมมีค่าความเที่ยง (Reliability) เท่ากับ 0.993

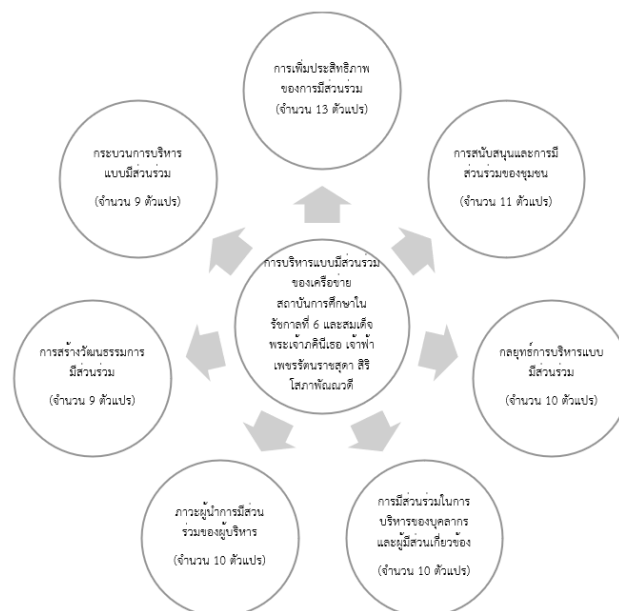
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ เครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี จำนวน 21 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน และใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) คือ โรงเรียนในเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี จำนวน 19 แห่ง มีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 15 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 285 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 5 คน ครูผู้สอน จำนวน 5 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 คน การเก็บข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) มีวิธีการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองกับโรงเรียนเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ในจังหวัดจันทบุรี 2) เก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยตรงโดยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูล คือ ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความร่วมมือการเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร ไปยังโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามความคิดเห็นไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยประกอบด้วย หนังสือจากมหาวิทยาลัยศิลปากร คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามความคิดเห็น ของปิดแสดมภ์จำหน้าซองถึงผู้วิจัย แล้วส่งถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและขอรับ

แบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์ และในกรณีที่ผู้วิจัยจัดส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเองสำหรับโรงเรียนที่สามารถดำเนินการได้ แต่สำหรับโรงเรียนที่ติดขัดด้วยข้อจำกัดด้านความพร้อมและเวลา ได้ใช้วิธีการส่งและรับคืนทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ (f) ร้อยละ (%) มัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ขั้นที่ 4 การออกแบบและวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง ใช้สถิติการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า จากการวิเคราะห์ตัวแปรการบริหารแบบมีส่วนร่วม จำนวน 110 ตัวแปร ด้วยสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) พบว่า องค์ประกอบที่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นแต่ละองค์ประกอบ (Component) มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalue) ที่มากกว่า 1 ตามแนวคิดของ Kaiser คำนวณน้ำหนักปัจจัยแต่ละตัว (Factor Loading) มากกว่า 0.55 และในแต่ละองค์ประกอบมีตัวแปรบรรยาย 3 ตัวขึ้นไป ซึ่งสรุปได้ว่า ตัวแปรการบริหารแบบมีส่วนร่วม จำนวน 110 ตัวแปร สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบได้ 7 องค์ประกอบ 72 ตัวแปร ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า อัตลักษณ์องค์กร มีจำนวน 4 องค์ประกอบ 45 ตัวแปร คือ องค์ประกอบที่ 1 ภาพลักษณ์ จำนวน 15 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 ชื่อเสียง จำนวน 12 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 ความไว้วางใจ จำนวน 10 ตัวแปร และ องค์ประกอบที่ 4 ความจงรักภักดี จำนวน

8 ตัวแปร โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบอัตลักษณ์องค์กรกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบอัตลักษณ์องค์กรของเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี กับข้อมูลเชิงประจักษ์

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบ	เกณฑ์	ค่าที่คำนวณได้	ผลการพิจารณา
1. ค่าไคสแควร์ χ^2	$p > 0.05$ หรือ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05	0.156	ผ่านเกณฑ์
2. ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ χ^2/df	$\chi^2/df < 2$	1.052	ผ่านเกณฑ์
3. ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	> 0.90	0.920	ผ่านเกณฑ์
4. ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับค่าแล้ว (AGFI)	> 0.90	0.901	ผ่านเกณฑ์
5. ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนแบบอิงเกณฑ์ (NFI)	> 0.95	0.953	ผ่านเกณฑ์
6. ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (TLI)	> 0.95	0.996	ผ่านเกณฑ์
7. ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI)	> 0.95	0.997	ผ่านเกณฑ์
8. ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA)	< 0.05	0.014	ผ่านเกณฑ์
9. ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR)	< 0.05	0.016	ผ่านเกณฑ์
10. ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR)	< 0.05	0.028	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอัตลักษณ์องค์กร ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบที่ 1 ภาพลักษณ์ 2) องค์ประกอบที่ 2 ชื่อเสียง 3) องค์ประกอบที่ 3 ความไว้วางใจ และ 4) องค์ประกอบที่ 4 ความจงรักภักดี พบว่า มีค่า $p\text{-value} = 0.156$ ค่า $\chi^2/df = 1.052$ ค่า $GFI = 0.920$ ค่า $AGFI = 0.901$ ค่า $NFI = 0.953$ ค่า $TLI = 0.996$ ค่า $CFI = 0.997$ ค่า $RMSEA = 0.014$ ค่า $RMR = 0.016$ ค่า $SRMR = 0.028$ เป็นไปตามเกณฑ์การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูล

เชิงประจักษ์ ตัวแปรทั้ง 45 ตัวแปร เป็นปัจจัยเบื้องหลัง (Underlying Factor) และมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.91 - 0.99

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ความเป็นองค์กรณวัตรกรรม มีจำนวน 7 องค์ประกอบ 54 ตัวแปร คือ องค์ประกอบที่ 1 กลยุทธ์ จำนวน 6 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 โครงสร้าง จำนวน 7 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 ระบบ จำนวน 8 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 รูปแบบการบริหารจัดการ จำนวน 9 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 5 บุคลากร จำนวน 8 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 6 ค่านิยมร่วม จำนวน 7 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 7 ทักษะ จำนวน 9 ตัวแปร โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบ ความเป็นองค์กรณวัตรกรรมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังตารางที่ 2

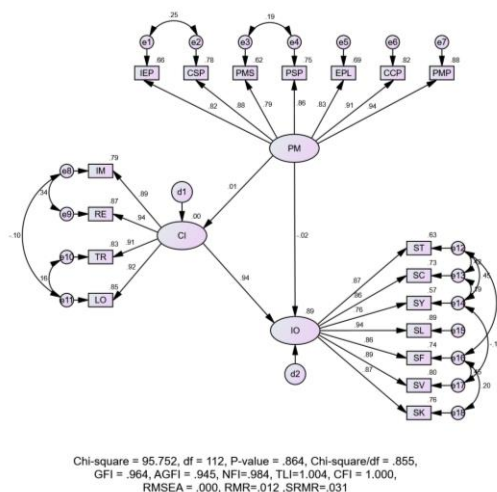
ตารางที่ 2 ค่าดัชนีความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบความเป็นองค์กรณวัตรกรรมของภาคีเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี กับข้อมูลเชิงประจักษ์

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบ	เกณฑ์	ค่าที่คำนวณได้	ผลการพิจารณา
1. ค่าไคสแควร์ χ^2	$p > 0.05$ หรือ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05	0.063	ผ่านเกณฑ์
2. ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ χ^2/df	$\chi^2/df < 2$	1.119	ผ่านเกณฑ์
3. ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	> 0.90	0.928	ผ่านเกณฑ์
4. ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับค่าแล้ว (AGFI)	> 0.90	0.916	ผ่านเกณฑ์
5. ดัชนีวัดระดับความความกลมกลืนแบบอิงเกณฑ์ (NFI)	> 0.95	0.959	ผ่านเกณฑ์
6. ดัชนีวัดระดับความความกลมกลืนเปรียบเทียบ (TLI)	> 0.95	0.986	ผ่านเกณฑ์
7. ดัชนีวัดระดับความความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI)	> 0.95	0.992	ผ่านเกณฑ์
8. ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA)	< 0.05	0.020	ผ่านเกณฑ์
9. ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR)	< 0.05	0.021	ผ่านเกณฑ์
10. ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR)	< 0.05	0.035	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยืนยันความเป็นองค์กรณวัตรกรรม ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบที่ 1 กลยุทธ์ 2) องค์ประกอบที่ 2 โครงสร้าง 3) องค์ประกอบที่ 3 ระบบ 4) องค์ประกอบที่ 4 รูปแบบการบริหารจัดการ 5) องค์ประกอบที่

5 บุคลากร 6) องค์ประกอบที่ 6 คำนิยมร่วม และ 7) องค์ประกอบที่ 7 ทักษะ พบว่า มีค่า $p\text{-value} = 0.063$ ค่า $\chi^2 / df = 1.119$ ค่า $GFI = 0.928$ ค่า $AGFI = 0.916$ ค่า $NFI = 0.959$ ค่า $TLI = 0.989$ ค่า $CFI = 0.992$ ค่า $RMSEA = 0.020$ ค่า $RMR = 0.021$ ค่า $SRMR = 0.035$ เป็นไปตามเกณฑ์การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวแปรทั้ง 54 ตัวแปร เป็นปัจจัยเบื้องต้น (Underlying Factor) หรือสามารถอธิบายความเป็นองค์กรนวัตกรรมของเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาพัฒน์วดีมีน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.76 - 0.97

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วม อัตลักษณ์องค์กร และความเป็นองค์กรนวัตกรรม มีค่า $p\text{-value} = 0.864$ ค่า $\chi^2 / df = 0.855$ ค่า $GFI = 0.964$ ค่า $AGFI = 0.945$ ค่า $NFI = 0.984$ ค่า $TLI = 1.004$ ค่า $CFI = 1.000$ ค่า $RMSEA = 0.000$ ค่า $RMR = 0.012$ ค่า $SRMR = 0.031$ เป็นไปตามเกณฑ์การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่า โมเดลสมการโครงสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วม อัตลักษณ์องค์กร และความเป็นองค์กรนวัตกรรม สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รายละเอียดดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 โมเดลสมการโครงสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วม อัตลักษณ์องค์กร และความเป็นองค์กรนวัตกรรมของเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาพัฒน์วดี

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาสิริโสภาพัฒน์วดี เป็นพหุองค์ประกอบ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบสำคัญ เรียงตามน้ำหนักองค์ประกอบ คือ การเพิ่มประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของชุมชน กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ภาวะผู้นำการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร การสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม และกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ ถือเป็นหลักการสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียน

ควรคำนึงถึงและนำไปใช้ในการขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้โรงเรียนให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล โพธิ์กลิ่น และคณะ ได้ศึกษาผลการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ได้องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการวัตถุประสงค์กลไกการดำเนินการ วิธีการดำเนินการ การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ เพื่อให้สถานศึกษาขนาดเล็กนำไปใช้ โดยการกำหนดบทบาทหน้าที่ในองค์กร โดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 หลักการ โดยร่วมมือในด้าน 1) การมีส่วนร่วมวางแผน 2) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ 3) การมีส่วนร่วมการกระจายอำนาจ 4) การมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีมและ 5) การมีส่วนร่วมประสาน/ประชาสัมพันธ์ (สุวิมล โพธิ์กลิ่น และคณะ, 2557) และสอดคล้องกับ นุชนาถ สอนสง ที่ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการมัธยมศึกษาจังหวัด ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกลุ่มเครือข่าย 2) การสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม 3) การจัดองค์กรเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม 4) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ภาวะผู้นำ 6) กิจกรรมที่ทำร่วมกัน 7) การติดต่อสื่อสาร และ 8) การใช้เทคโนโลยี และพบว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบอัตลักษณ์องค์กรของภาคีเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบอัตลักษณ์องค์กร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ภาพลักษณ์องค์กร (Corporate image) 2) ชื่อเสียง (Corporate reputation) 3) ความไว้วางใจ (Corporate Trust) 4) ความจงรักภักดี (Corporate Loyalty) (นุชนาถ สอนสง, 2561)

2. ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การแสดงความเป็นอัตลักษณ์ทางสังคมที่นำไปใช้กับองค์กร ที่แสดงรูปแบบหลัก คือ อัตลักษณ์องค์กร ภาพลักษณ์องค์กร ชื่อเสียงขององค์กรจนเกิดความไว้วางใจ และความจงรักภักดี โดยภาพลักษณ์ซึ่งจะส่งผลต่อความไว้วางใจ และเกิดความจงรักภักดีกับองค์กรนั้นๆ รวมถึงอัตลักษณ์องค์กรผ่านกระบวนการรับรู้ภาพลักษณ์องค์กรก็ยิ่งส่งผลต่อชื่อเสียงความไว้วางใจและเกิดความจงรักภักดีขององค์กรด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนในเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี จะมีความเป็นเอกลักษณ์ในการเป็นโรงเรียนที่มีความเกี่ยวเนื่องกับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงมีความโดดเด่นในด้านของการมีอัตลักษณ์องค์กร ในด้านภาพลักษณ์องค์กร ชื่อเสียงองค์กร ความไว้วางใจ และความจงรักภักดี นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในคุณภาพการจัดการศึกษาที่ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภฤกษ์ รักชาติ ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์โรงเรียน ประกอบด้วย ความหมาย ความสำคัญ ประโยชน์ แนวทางการบริหาร และแนวทางการกำหนดอัตลักษณ์โรงเรียน 2) ผู้บริหารโรงเรียนมีความต้องการจำเป็นด้านความเข้าใจคลาดเคลื่อนในด้านความสำคัญ และความหมายของอัตลักษณ์โรงเรียนทั้งตามความหมายสากลและตามความหมายที่ สมศ. กำหนด 3) ขั้นตอนการหนดอัตลักษณ์ของโรงเรียนในประเทศไทย มี 4 ขั้นตอนหลักคือ ผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ ตรวจสอบสภาพความพร้อมของโรงเรียน เปรียบเทียบกับอัตลักษณ์โรงเรียนอื่น และลงข้อสรุปเพื่อกำหนดอัตลักษณ์ 4) ปัจจัยที่อาจส่งผลต่อความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์โรงเรียนคือขนาดโรงเรียน ที่ตั้งของโรงเรียน ระดับการศึกษาของผู้บริหาร และ

สาเหตุที่ทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนคือ การไม่ได้รับข้อมูลจากสื่อ การขาดความใส่ใจของผู้บริหาร และการใช้คำที่กำกวม ไม่สอดคล้องกับความรู้เดิมของผู้บริหาร (ศุภฤกษ์ รักชาติ, 2554)

3. ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 มีสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของการทำงานที่เอื้อต่อความเป็นองค์กรนวัตกรรม และสอดคล้องกับ สุธิญา จันทร์เจ้าฉาย ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารจัดการโรงเรียนเหล่าทัพสู่การเป็นองค์กรอัจฉริยะ ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพและปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนเหล่าทัพในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้มีการวิเคราะห์ในด้านต่างๆ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านโครงสร้างองค์กร 3) ด้านการบริหารทั่วไปและการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ 4) ด้านการบริหารวิชาการ 5) ด้านการบริหารงบประมาณ 6) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 7) ด้านการบริหารกิจการนักเรียนทหาร สำหรับผลการวิเคราะห์แนวคิดองค์กรอัจฉริยะ ประกอบด้วย 10 ข้อ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ร่วมและกลยุทธ์ที่ชัดเจน 2) โครงสร้างองค์กรสนับสนุนต่อการเริ่มต้นใหม่ 3) การจัดการคุณภาพแบบองค์รวม 4) การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงรุก 5) การบริหารทีมงานและสร้าง เครือข่าย 6) การจัดการเรียนรู้ในองค์กร 7) การมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงสูง 8) การใช้ประโยชน์จากข้อมูลย้อนกลับ 9) การใช้ เทคโนโลยีเพิ่มขีดความสามารถ และ 10) การสร้างนวัตกรรม 2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรอัจฉริยะที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนเหล่าทัพในประเทศไทยคือ โรงเรียนเหล่าทัพชั้นนำในภูมิภาคเอเชีย ที่มีความเป็นเลิศทางวิทยาการทหารสมัยใหม่ และสร้างสรรค์นวัตกรรมวิทยาการทางทหารอย่างต่อเนื่อง มีการปรับองค์กรในเชิงรุกและมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เพื่อให้บุคลากรมีการพัฒนาและทุ่มเทศักยภาพเต็มที่ในการผลิตนายทหารที่มีความรู้ ความสามารถยึดมั่นในอุดมการณ์ของกองทัพและเพียบพร้อมทางคุณลักษณะผู้นำทางทหาร ที่สามารถปฏิบัติการกิจเพื่อความมั่นคงของชาติจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ 3. รูปแบบของการบริหารจัดการโรงเรียนเหล่าทัพสู่การเป็นองค์กรอัจฉริยะ ประกอบด้วย 4 มิติ คือ มิติที่ 1 ผู้นำโรงเรียนเหล่าทัพ และวัฒนธรรมขององค์กรทหาร มิติที่ 2 คุณลักษณะขององค์กรอัจฉริยะทางทหารมี 10 ประเด็น มิติที่ 3 การบริหารจัดการสู่การเป็นองค์กร อัจฉริยะที่เรียกว่า V.I.S.I.O.N model ได้แก่ 1) การบริหารวิสัยทัศน์ 2) การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3) การปรับโครงสร้างองค์กร 4) การสร้างนวัตกรรม 5) การบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อยอมรับการเปลี่ยนแปลง 6) พันธมิตรในประเทศและต่างประเทศ และมิติที่ 4 กระบวนการบริหารจัดการมี 8 ขั้นตอน 4. อัตลักษณ์โรงเรียนเหล่าทัพในประเทศไทย (DNA) มี 6 ประการ (6S) คือ 1) จิตวิญญาณที่จะสร้างวิสัยทัศน์ร่วมและเปิดใจ ยอมรับสิ่งใหม่ๆ พร้อมอุดมการณ์รักชาติ (Spirit) 2) ปรับตัวได้อย่างรวดเร็วในการเปลี่ยนแปลง (Speed) 3) ต้องรู้จักพัฒนาทักษะให้ทันกับนวัตกรรม (Skill) 4) ปรับและประสานวิทยาการและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ให้สอดคล้องทั้งภายในและภายนอกองค์กร (Synchronized) 5) ความปรารถนาที่จะเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง (Sustainable) 6) การตระหนักรู้ในการป้องกันเชิงรุกต่อปัญหาที่จะเกิดขึ้นทุกรูปแบบ (Sign) (สุธิญา จันทร์เจ้าฉาย, 2553)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับอนุพงษ์ ชุมแวงวาปี ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันขององค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดย

สภาพปัจจุบันขององค์การแห่งนวัตกรรมที่มีสภาพการดำเนินงานลำดับสูงสุด คือ ด้านการมุ่งเน้นความสำคัญของบุคลากรและด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม ด้านการปรับปรุงโครงสร้างองค์การ ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และ ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ 2) โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี, 2560)

4. ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อทราบผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม อัตลักษณ์องค์กร และความเป็นองค์กรนวัตกรรม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และพบว่าโมเดลสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม อัตลักษณ์องค์กร และความเป็นองค์กรนวัตกรรมของภาคีเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เนื่องจากในบริบทของโรงเรียน มีรากฐานมาจากโรงเรียนที่มีความเกี่ยวเนื่องในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นโรงเรียนที่มีอายุมาอย่างยาวนาน การบริหารจัดการสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษาที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน ดังนั้นเพื่อให้การบริหารโรงเรียนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในด้านความเป็นองค์กรนวัตกรรม ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้ง 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเพิ่มประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม 2) การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของชุมชน 3) กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วม 4) การมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 5) ภาวะผู้นำการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร 6) การสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม และ 7) กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยที่การบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้ง 7 องค์ประกอบนั้นจะส่งผลให้เกิดอัตลักษณ์ขององค์กร ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของสถานศึกษาที่จะขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ให้เกิดความเป็นองค์กรนวัตกรรม และสอดคล้องกับวชิร อ่อนอ้าย ได้ทำการศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นองค์การแห่งนวัตกรรม แบ่งออกเป็น 7 องค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ 1) การจัดโครงสร้างแบบยืดหยุ่น 2) การสร้างกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม 3) การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารเอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม 4) การสร้างวัฒนธรรมองค์การและบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม 5) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 6) การสร้างทีมงานเฉพาะกิจ และ 7) เครือข่ายความร่วมมือที่หลากหลาย (วชิร อ่อนอ้าย, 2558)

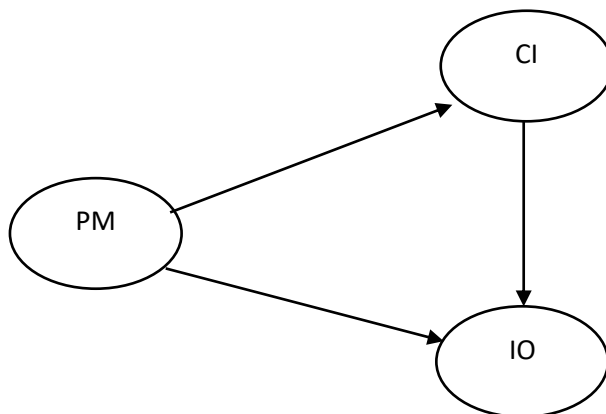
นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบรรณวัฒน์ ชูติวงศ์ ได้ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมในประเทศไทย โดยศึกษาองค์กรที่มีนวัตกรรมยอดเยี่ยมจำนวน 200 องค์กร ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง และพนักงานระดับปฏิบัติการ ผลการศึกษาพบว่า มี 4 ปัจจัยที่แต่ละองค์กรต้องคำนึงถึง คือ 1) การสื่อสารภายในองค์กรอย่างเปิดเผย 2) การให้ความสำคัญกับบุคลากรในองค์กร 3) การสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร 4) การค้นหาข้อมูลเพื่อพัฒนากระบวนการนวัตกรรม แต่จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) พบว่า ปัจจัยด้านการให้ความสำคัญกับบุคลากรในองค์กร (People driven)

เป็นปัจจัยเดียวที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ซึ่งบุคลากรภายในองค์กรถือเป็นปัจจัยรากฐาน ขององค์การการบริหารธุรกิจให้ประสบความสำเร็จจึงควรเริ่มจากการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเป็น อันดับแรก โดยให้ความสำคัญทั้งทางด้านของการพัฒนาขีดความสามารถของพนักงานในการทำงาน รวมทั้งพัฒนาด้านความคิดเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ (นรวัฒน์ ชูติวงศ์, 2554)

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยในครั้งนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ของการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม อัตลักษณ์องค์กร และความเป็นองค์กรนวัตกรรมของเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี โดยมีรายละเอียดดังนี้

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (PM): จากการวิเคราะห์พบว่ามี 7 องค์ประกอบหลัก คือ การเพิ่มประสิทธิภาพของการมีส่วนร่วม การสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของชุมชน กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ภาวะผู้นำการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร การสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม และกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม องค์ประกอบเหล่านี้มีตัวแปรย่อยรวม 72 ตัวแปร ที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษา อัตลักษณ์องค์กร (CI): ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ภาพลักษณ์ ชื่อเสียง ความไว้วางใจ และความจงรักภักดี มีตัวแปรย่อยรวม 45 ตัวแปร ที่บ่งบอกถึงลักษณะเฉพาะของสถาบันการศึกษา ความเป็นองค์กรนวัตกรรม (IO): มี 7 องค์ประกอบ คือ กลยุทธ์ โครงสร้าง ระบบ รูปแบบการบริหารจัดการ บุคลากร ค่านิยมร่วมและทักษะ องค์ประกอบเหล่านี้มีตัวแปรย่อยที่ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมภายในองค์กร แสดงให้เห็นว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นองค์กรนวัตกรรม แต่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านอัตลักษณ์องค์กร นั่นหมายความว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ดีจะช่วยสร้างอัตลักษณ์องค์กรที่เข้มแข็ง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเป็นองค์กรนวัตกรรม โดยอัตลักษณ์องค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อความเป็นองค์กรนวัตกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญในการสร้างอัตลักษณ์องค์กร และอัตลักษณ์องค์กรที่เข้มแข็งนี้จะช่วยส่งเสริมความเป็นองค์กรนวัตกรรมในสถาบันการศึกษา ดังภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 แสดงโมเดลองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

บทสรุป

จากการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม อัตลักษณ์องค์กร และความเป็นองค์กรนวัตกรรมของเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม (PM) และอัตลักษณ์องค์กร (CI) มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์กรนวัตกรรม (IO) ของเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี และสามารถร่วมกันพยากรณ์ความเป็นองค์กรนวัตกรรมได้ ร้อยละ 89

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ควรให้การสนับสนุนองค์กรทางการศึกษา เป็นเครือข่ายที่ดีในการให้การสนับสนุนความรู้ วิทยาการสมัยใหม่ ร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ จัดอบรมแนวทางในการสร้างสรรค์ นวัตกรรมและการสร้างองค์การนวัตกรรมที่ถูกต้อง จัดให้มีการสัมมนาขององค์กรต่างๆ ที่ได้รับรางวัลด้านนวัตกรรม จัดให้มีเวทีในการนำเสนอนวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) เพื่อให้ผู้ที่สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้รับรู้วิธีการดำเนินการของแต่ละองค์กรจะได้นำไปปฏิบัติได้ รวมทั้งการสนับสนุนการลงทุนด้านนวัตกรรม สร้างศูนย์นวัตกรรมเพื่อเป็นพื้นที่สำหรับครู บุคลากร นักเรียนได้ทดลองและพัฒนาไอเดียใหม่ๆ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภายนอกร่วมมือกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม อัตลักษณ์องค์กร และความเป็นองค์กรนวัตกรรมของเครือข่ายสถาบันการศึกษาในรัชกาลที่ 6 และสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทั้ง 3 ตัวแปร ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วม อัตลักษณ์องค์กร และความเป็นองค์กรนวัตกรรม ล้วนสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสัมพันธ์ในลักษณะเป็นเหตุปัจจัยซึ่งกันและกันของชุดตัวแปร ทั้ง 3 คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมและอัตลักษณ์องค์กรมีอิทธิพลต่อความเป็นองค์กรนวัตกรรม สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และบริบทของแต่ละสถานศึกษา เพื่อประโยชน์ในการบริหารการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล บรรลุตามนโยบาย และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579

เอกสารอ้างอิง

- จิตติมา วรณศรี. (2563) *นวัตกรรมสู่การพัฒนาสถานศึกษา*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณาการพิมพ์.
- มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในพระบรมราชูปถัมภ์. (2545). *สารานุกรมพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 และแก้ไขเพิ่มเติม เล่ม 2 พระราชกรณียกิจและกิจการที่เกี่ยวข้องภายหลังรัชสมัย*. กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็ดมันเพรส โปรดักส์ จำกัด.

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)". (2565, 1 พฤศจิกายน).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง, หน้า 20.
- นรวัฒน์ ชูติวงศ์. (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 34(1): 47-58.
- นุชนาถ สอนสง. (2561). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการมัธยมศึกษาจังหวัด. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 4(6): 1-15.
- วชิณ อ่อนอ้าย. (2558). รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 17(2): 74-84.
- ศุภฤกษ์ รักชาติ. (2554). การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้านความเข้าใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์โรงเรียน และกระบวนการกำหนดอัตลักษณ์โรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.
- สุธิญา จันทรเจ้าฉาย. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนเหล่าทัพสู่การเป็นองค์กรอัจฉริยะ. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษาภาควิชา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์*.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น และคณะ. (2557). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 8(3): 25-40.
- อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี. (2560). การพัฒนารูปแบบองค์กรแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*.

